

POSTANOWIENIE

Dnia 11 maja 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Myszka

w sprawie z wniosku A. M.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w E.
o ubezpieczenie społeczne,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 11 maja 2017 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawczynie od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 14 stycznia 2016 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 14 stycznia 2016 r. oddalił apelację wnioskodawczynie A. M. od wyroku Sądu Okręgowego w E. IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 30 kwietnia 2015 r. oddalającego jej odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w E. z dnia 23 grudnia 2014 r., w której stwierdzono, że wnioskodawczynie, jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą, nie mająca ustalonego prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, dla której podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne stanowi zadeklarowana kwota, nie niższa niż 30% kwoty minimalnego wynagrodzenia, nie podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu od 1 czerwca 2014 r. oraz dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu od 1 czerwca 2014 r.

W sprawie tej ustalono, że wnioskodawczyni w dniu 1 czerwca 2013 r. zawarła z I. G. M. umowę zlecenia na czas nieokreślony. Na tej podstawie zleceniodawca zlecił jej prowadzenie działalności polegającej na sprzedaży detalicznej kosmetyków i artykułów toaletowych w punkcie sklepowym położonym w M. przy ulicy 11 listopada 1a. Z umowy tej wynikało, że będzie prowadziła działalność osobiście z wynagrodzeniem prowizyjnym w kwocie 2.500 zł miesięcznie. Z dniem 1 czerwca 2014 r. wnioskodawczyni rozpoczęła prowadzenie własnej działalności gospodarczej w zakresie sprzedaży detalicznej kosmetyków i artykułów toaletowych prowadzonej „w wyspecjalizowanych sklepach”. Z tym dniem wnioskodawczyni złożyła wniosek o objęcie jej obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu oraz dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej z podstawą wymiaru składek w kwocie 9.365 zł. W dniu 27 lipca 2014 r. wnioskodawczyni urodziła dziecko i złożyła do organu rentowego wniosek o wypłatę zasiłku macierzyńskiego, dodatkowego zasiłku macierzyńskiego oraz rodzicielskiego za okres od 27 lipca 2014 r. do 25 lipca 2015 r. Organ rentowy wszczął postępowanie wyjaśniające w tej sprawie w zakresie sprawdzenia prawidłowości zgłoszenia wnioskodawczyni do ubezpieczeń społecznych z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej, w którym ustalił, że nie miała kasy fiskalnej, umowy najmu, a także dokumentów potwierdzających zakup towarów do deklarowanej działalności gospodarczej. Oznaczało to, że wnioskodawczyni nie wykonywała działalności na własny rachunek, ale nadal na rachunek zleceniodawcy I. G. M..

W ocenie Sądów obydwu instancji, w gruncie takich ustaleń faktycznych, odwołanie wnioskodawczyni nie zasługiwało na uwzględnienie. Sąd drugiej instancji uznał, że intencjonalne opłacanie składek na ubezpieczenie społeczne należało w ustalonych okolicznościach potraktować jako próbę stworzenia pozorów deklarowanej działalności, bez rzeczywistego jej wykonywania, co w konsekwencji nie mogło wywołać skutku w postaci zmiany tytułu podlegania ubezpieczeniom społecznym. Samo opłaceniem podwyższonych składek nie oznaczało, że wnioskodawczyni miała zamiar faktycznego prowadzenia własnej działalności gospodarczej. Przyjęcie jej stanowiska godziłoby w zasadę sprawiedliwości

społecznej, która ma za zadanie zachowanie równowagi pomiędzy wpłaconymi składkami i wypłaconymi świadczeniami. Przystąpienie do ubezpieczenia społecznego i równoczesne zgłoszenie radykalne wyższej bądź istotnie podwyższonej podstawy wymiaru składek, przed planowaną ciążą, w okresie ciąży lub tuż przed ustaloną datą porodu, może świadczyć o zamiarze uzyskania maksymalnego zasiłku macierzyńskiego od całej podwyższonej kwoty. Takie postępowanie wnioskodawczyni wynikało z zamiaru pobierania świadczenia w wysokości nieadekwatnej do poniesionego przez nią wkładu finansowego z opłaconych składek. O dokonany osądzie nie decydowało to, że wnioskodawczyni rozpoczęła prowadzenie działalności gospodarczej w okresie zaawansowanej ciąży, ale to, że ocena zebranego materiału dowodowego nie pozwalała uznać, aby wola (zamiar) prowadzenia działalności gospodarczej został w postępowaniu sądowym skutecznie wykazany.

W skardze kasacyjnej wnioskodawczyni zarzuciła naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 6 ust. 1 pkt 5, art. 12 ust. 1, art. 13 pkt 4 i art. 14 ust. 1 i 1a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 963 ze zm.) w związku z art. 2 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 1829 ze zm.), wskutek nieuzasadnionego zawężenia okoliczności prowadzenia działalności gospodarczej na gruncie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. W konsekwencji doszło do błędnego ustalenia, że skarżąca nie prowadziła działalności gospodarczej.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca wskazała na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego i potrzebę wykładni art. 6 ust. 1 pkt 5, art. 12 ust. 1, art. 13 pkt 4 i art. 14 ust. 1 i 1a ustawy systemowej w związku z art. 2 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej i potrzebę wyjaśnienia, :”czy wykonywanie zawodu sprzedawcy w sklepie, który jest własnością podmiotu, z którym sprzedawcę łączy umowa cywilnoprawna, może być zakwalifikowane na gruncie prawa ubezpieczeń społecznych jako prowadzenie własnej działalności, w sytuacji, gdy świadcząca takie usługi decyduje się na wykonywanie ich w ramach własnej działalności gospodarczej]”.

Skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i jego zmianę oraz zmianę zaskarżonej decyzji w całości przez ustalenie, że od 1 czerwca 2014 r. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu, wypadkowemu oraz dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w (...) oraz zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest oczywiście bezzasadna, przeto nie zasługuje na przyjęcie do merytorycznego rozpoznania. Warunkiem skuteczności wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w związku z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego jest przedstawienie problemu o charakterze abstrakcyjnym, dotychczas nierozstrzygniętego w orzecznictwie lub wymagającego pogłębionej wykładni przepisów prawa. Takim zagadnieniem prawnym jest zagadnienie, które wiąże się z określonymi przepisami prawa materialnego lub procesowego, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia konkretnej sprawy, lecz także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Przedstawienie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o merytoryczne rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez sformułowanie problemu prawnego wymagającego rozstrzygnięcia, określenie przepisów prawa, w związku z którymi powstało, i powołanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wtedy Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” i to „istotnym” (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 10 września 2014 r., I CSK 729/13, LEX nr 1532950; z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, LEX nr 1622307). Skarżąca nie tylko nie sformułowała zagadnienia odpowiadającego takim wymaganiom, ale rozminęła się z istotnymi i miarodajnymi ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego wyroku, z których wynikało, że nawet nie posiadała kasy fiskalnej ani umowy najmu lokalu, a także dokumentów potwierdzających zakup towarów do

deklarowanej działalności gospodarczej, której nie prowadziła na własne ryzyko, ale wykonywała ją w sklepie I. G. M. i na jej zlecenie.

W zakresie drugiego wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania należy wskazać na ugruntowane stanowisko judykatury, że w przypadku powołania się na art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. skarżący ma obowiązek nie tylko wskazać konkretne przepisy wymagające wykładni, ale także sformułować poważne wątpliwości interpretacyjne związane z ich stosowaniem wraz z podaniem doktrynalnego lub orzeczniczego podłoża potencjalnych wątpliwości lub rozbieżności w orzecznictwie sądów (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 20 lutego 2014 r., III SK 63/13, LEX nr 1455742). Niezbędne jest również wykazanie, że określony przepis prawa, mimo iż budzi poważne wątpliwości (ze wskazaniem, na czym te poważne wątpliwości polegają), nie doczekał się wykładni bądź jego niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które należy przytoczyć (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 19 lutego 2014 r., I PK 269/13, LEX nr 1646096). Tymczasem w przedmiotowej skardze zabrakło proceduralnych zarzutów kasacyjnych, co sprawiało, że miarodajne były ustalenia faktyczne oraz ocena prawna dokonana przez Sąd drugiej instancji, że wnioskodawczyni nie uruchomiła realnie własnej działalności pozarolniczej, a zadaniem procedury kasacyjnej nie jest uzupełnianie materiału dowodowego ani jego ponowna ocena, które usuwają się spod rozeznania kasacyjnego w rozumieniu art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.

Na gruncie miarodajnych ustaleń faktycznych zaskarżonego wyroku skarżąca nie wykazała istnienia istotnego zagadnienia prawnego ani potrzeby wykładni przepisów, które budziłyby jakiejkolwiek wątpliwości interpretacyjne wymagające merytorycznej interwencji kasacyjnej ze strony najwyższej instancji sądowej. Konkretnie rzecz ujmując, samo deklarowane podjęcie pozarolniczej działalności handlowej przez wnioskodawczynię w okresie zaawansowanej ciąży na cudzy rachunek i ryzyko zleceniodawcy oraz związane z tym deklarowanie radykalnie wyższej postawy wymiaru składek z takiej działalności w ewidentnym zamiarze skorzystania z zawyżonych świadczeń z ubezpieczeń społecznych oznaczało pozorne prowadzenie cudzej działalności na własny rachunek skarżącej, które nie zmieniło dotychczasowego tytułu podlegania ubezpieczeniom społecznym

ze stosunku prawnego zlecenia, przeto deklarowanie zawyżonej podstawy wymiaru składek mogło być ocenione jako zmierzające do obejścia prawa w zamiarze nadużycia zawyżonych świadczeń z ubezpieczeń społecznych.

W konsekwencji Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c.

I.n